

Eksperta vērtējums par sabiedriskā pasūtījuma izpildi

Recenzents: **Uldis Strautmanis**

Recenzētais elektroniskais plašsaziņas līdzeklis: **Latvijas Sabiedriskais medijs**

Recenzētā pārraide/sadaļa: **Eiropas čempionāts basketbolā, Latvijas Radio, Spēļu translācijas Latvijas Radio 1**

Recenzēto satura vienību skaits/ilgums: **3 (septiņas stundas, 15 minūtes)**

Recenzēto satura vienību pārraidīšanas/publicēšanas datums/-i: **Latvija-Turcija (27.08), Latvija-Igaunija (29.08), fināls (14.09).**

1.Vērtējums

1.1. Atbilstība sabiedriskā elektroniskā plašsaziņas līdzekļa stratēģiskajam mērķim atbilstoši Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likumam un sabiedriskā pasūtījuma gada plāna uzdevumiem.

Atbilst (ja būtu pēc ballēm – 10/10 jeb pilnībā 100% atbilst)
Eiropas basketbola čempionāts šogad bija ne tikai svarīgākais (lielākais) sporta notikums Latvijā, bet arī Eiropā. Kopā ar XIII Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētkiem “Eurobasket 2025” ir sabiedriskās dzīves gada notikumi Latvijā. Tāpēc apsveicama šāda ideja – veidot tiešraides no spēļu mājvietas.

1.2. Atbilstība programmas vai pakalpojuma pozicionējumam, žanra kritērijiem.

Atbilst
Daudz nesekoju līdzī Latvijas Radio raidījumiem, bet pilnīgi noteikti šāda veida raidījumi ir nepieciešami sabiedriskajam medijam, lai atsvaidzinātu savu programmu un ieviestu novitātes. Kā minēju punktā 1.1., vienam no sabiedriski nozīmīgākajiem notikumiem 2025. gadā Latvijā bija pievērsta liela uzmanība, tādēļ šādu translāciju nodrošināšana dod sabiedrībai nepieciešamo informācijas devu. Nevaru salīdzināt ar citu valstu līdzīgiem gadījumiem, bet manā vērtējumā atbilst visām šāda veida translāciju prasībām.

1.3. Atbilstība žurnālistikas izcilības un visaugstākajiem starptautiskajiem profesijas un kvalitātes standartiem, kas iekļauti redakcionālajās vadlīnijās, medija rīcības un ētikas kodeksā.

Atbilst
Ļoti uzrunāja valoda. Mūsdienās reti dzirdama tik bagātīga valoda, raita valoda, kas piepilda arī (ja tā drīkst izteikties) vecāka gada gājuma cilvēku prasības. Nepārspīlētas tiešraides emocijas, jo citu sporta veidu translācijās (šeit domāju TV tiešraides citos medijos) nereti dzirdamas pārspīlētas, pat samākslotas emocijas komentēšanas laikā.

Latvijas spēlēs jušana līdzī mājiniecei (kas saprotami), tomēr ar objektivitātes piedevu. Izlasei tika veltīta kritika, kad tā bija nepieciešama, un izlase saņēma slavas dziesmas tad, kad bija pelnījusi. Attiecīgi arī par spēlētājiem tika ievērota objektivitāte. Piemēram, Latvijas izlases līderis Kristaps Porziņģis saņēma kritiku par līdera lomas neuzņemšanos, bet citreiz pie teicama snieguma tika izcelts, ka “šis ir tas Porziņģis, kādu mēs gribam redzēt”.

Tiešraides un studijas laikā maz profesionālā žargona, kas patīkami pārsteidza. Atkal salīdzinot jau ar TV translācijām, daudzkārt saskaros ar situāciju, kad komentētāji runā sev saprotamā valodā, lietojot specifiskus izteicienus. Komentētājam ir jākomentē visai sabiedrībai (ne tikai sporta vai šajā gadījumā basketbola), un šo tik ļoti nepieciešamo aspektu Latvijas Radio 1 ievēroja šajās translācijās – leģendārais izteiciens par “tanti Bauskā” atbilda pilnībā, jo teiktais saprotams bija jauniešiem, pieaugušajam, pensionāram, advokātam, mājsaimniecei vai trolejbusa vadītājam.

1.4. Atbilstība principam, ka sabiedriskais elektroniskais plašsaziņas līdzeklis nodrošina savu pakalpojumu pieejamību cilvēkiem ar invaliditāti.

Atbilst

Šajā punktā grūti komentēt. Konkrētais žanrs vairāk būtu attiecināms uz personām ar redzes invaliditāti. Šādā gadījumā tiešraides atbilst par visiem 100%, jo no komentētāju stāstītā man radās ļoti labs priekšstats par atmosfēru, notiekošo laukumā, spēles ritējumu, kādām basketbola niansēm, utt.

1.5. Atbilstība principam, ka sabiedriskais elektroniskais plašsaziņas līdzeklis nodrošina viedokļu daudzveidību un savā darbībā ievēro objektivitāti, pienācīgu precizitāti un neitralitāti.

Atbilst

Translāciju un spēļu studijas laikā bija gadījumi, kad viedokļi nesaskan un tas piedeva produktīva dialoga garšu. Pie 1.3. punkta rakstīju, ka komentēšana bija ļoti objektīva, lai gan Latvijas izlasei tika veltīta lielāka uzmanība un komentēts no mājinieku pozīcijām (diezgan loģiski, jo jebkurā jomā ir jājūt līdzī par savas valsts pārstāvniecību – tā ir daļa no patriotisma). Tomēr viss bija tolerantī un objektīvi, piemēram, spēlē pret Igauniju netika slēpts, ka arī tribīnēs būs smaga cīņa, jo mājiniekiem nebija viennozīmīga pārsvara skatītāju rindās (ar to domāts lielais Igaunijas fanu skaits). Patika, ka strīdīgās epizodēs tika ievērota neitralitāte un nebija teikts, ka, piemēram, tiesnesis svilpj pret mājiniekiem. Arī strīdīgās epizodēs, kas bija par labu pretiniekiem, bija ievērota objektivitāte un neitralitāte, lai gan tribīnēs fanu vēlējās citādu tiesnešu lēmumu.

Gan 1.3. punktā minētais, gan šeit piebilstais raksturojams šādi – ļoti augstas raudzes profesionāli komentēja gan spēli, gan diskutēja studijā. Zinot visus pušus arī personiski, varu teikt – ar objektivitāti un neitralitāti šoreiz viņi sporta žurnālistikas

profesionalitātes latīņu ir pacēlušī jaunā līmenī (piebilde - ievērojot nosacījumus, neviens no viņiem nezina un neuzzinās, ka esmu recenzējis).
--

1.6. Atbilstība principam, ka sabiedriskais elektroniskais plašsaziņas līdzeklis stiprina vispārēju cieņu pret dažādām sabiedrības grupām, veicina to savstarpējo aizspriedumu mazināšanos, dzimumu līdztiesību un vienlīdzīgu attieksmi pret visiem sabiedrības locekļiem.

Atbilst
Sniedzu vērtējumu “atbilst”, jo nav argumentu, lai vērtētu citādāk. Nebija ne kādas sabiedrības grupas izcelšana vai kādas grupas kritizēšana vai pat noniecināšana. Ļoti tolerantī. Ja TV translācijās nereti dzirdami kādi jociņi, kas var tikt uztverti labākajā gadījumā divdomīgi vai neviennozīmīgi, tad šajā gadījumā pat kādas replikas vai mazi iestarpinājumi (kādi mazi jociņi) pat tuvu nebija kādai “līnijai”.

1.7. Atbilstība principam, ka sabiedriskais elektroniskais plašsaziņas līdzeklis ņem vērā Latvijas sabiedrības daudzveidību sociālajā, ekonomiskajā, reģionālajā, izglītības, kultūras un reliģijas, kā arī citādā ziņā un respektē cilvēka tiesības un pamatbrīvības.

Atbilst.
Līdzīgi kā 1.6. punktā, nav argumentu, lai vērtētu citādāk. Viss atbilda nepieciešamajiem standartiem un varu tikai atkārtoties, ka, salīdzinot ar Latvijā pieejamām TV sporta translācijām latviešu valodā, Latvijas Radio 1 tiešraides bija ausīm tīkamas. Vēlētos, lai šāda komentēšana būtu komerctelevisiju sporta pārraidēs.

1.8. Atbilstība principam, ka sabiedriskais elektroniskais plašsaziņas līdzeklis sniedz informāciju par valstī un pasaulē aktuālām norisēm, piedāvājot to padziļinātu izpēti un analīzi.

Atbilst
Konkrētais žanrs – tiešraide – sniedza lielisku priekšstatu par vienu no gada notikumiem Latvijā. Arī izpēte (sagatavošanās konkrētai spēlei, konkrētā pretinieka izpēte, komentāri, analīze, utt.) bija augstā līmenī. Varēja just profesionalitātes augsto līmeni, jo komentētāji un studijas dalībnieki bija izcili sagatavojušies savu darbu veikšanai. Respektīvi, izcili paveikts mājas darbs

1.9. Atbilstība principam, ka sabiedriskais elektroniskais plašsaziņas līdzeklis izzina Latvijas sabiedrību un rosina auditorijas līdzdalību sabiedriski politiskajos, sociālajos, kultūras, sporta pasākumos un norisēs un veicina zināšanas, radošumu un izaugsmi.

Atbilst

Neesmu radio klausītājs, bet pilnīgi noteikti mani aizrāva komentēšana un konkrētās tiešraides. Ja es nebūtu sporta zinātājs, pilnīgi noteikti aktīvāk sāktu sekot līdzī konkrētajam notikumam, jo tiešraides man raisīja vēlmi sekot līdzī vairāk šim notikumam.

1.10. Satura nodrošināšana daudzveidīgās satura izplatīšanas platformās un platformu dažādības potenciāla izmantošana. (ja attiecināms)

Tā kā Latvijas Televīzijai nebija tiesību translēt spēles, tad biju sagaidījis, ka spēles radio tiešraide būtu iestrādāta LSM portālā pie ziņas par konkrēto spēli. Līdzīgi kā ir šajā ziņā no radio - <https://www.lsm.lv/raksts/sports/basketbols/05.09.2025-eiropas-cepionata-fanu-zona-ieskrienas-organizators-sola-parsteigumus-ari-iebraucejiem.a613272/>

Sociālos tīklos pie dažādiem īsajiem video prasījās kādas piebildes, ka Latvijas izlašu spēļu tiešraides klausies Latvijas Radio un Pieci LV ēterā (kaut kā integrēt video rullīša noslēgumā kā pašreklāmas 3-5 sekunžu video). Tā arī, piemēram, jauniešiem tiktu nodota informācija, ka uz ielas var klausīties austiņās, ja nav iespēju skatīties telefonā spēles.

2.Rekomendācijas

2.1.Vai sabiedriskā pasūtījuma ietvaros būtu jāturpina (jāpaplašina, jāsašaurina) šāda satura nodrošināšana arī nākotnē?

Šāda veida translācijas noteikti jāturpina un jāuzlabo tieši uz lielajiem notikumiem, kuros piedalās Latvijas sportisti. Piemēram, Milānas olimpiskajās spēlēs līdzīgi varētu nodrošināt hokeja izlases spēles (nezinu, vai ir tādas tiesības – tas ir kā piemērs). Esmu skeptisks par individuālajiem sporta veidiem, vai tas būtu tik saistošs radio klausītājiem. Varbūt tenisa spēles, bet, piemēram, biatlona vai bobsleja sacensības šādi nebūtu saistošas.

Jāpaplašina daudzpusība. Pēc Latvijas-Igaunijas spēles bija saruna ar spēlētājiem no MIX zonas, bet pēc pirmās spēles tādas nebija. Jāmeklē kaut kādas iespējas, kā jau tā saistošu un interesantu translāciju pasniegtu vēl gardāk. Bet jāietur balanss, lai nav pārāk daudz informācijas un tiešraide kļūst ļoti piesātināta ar dažādiem papildelementiem.

2.2.Vai projekta realizēšanai būtu nepieciešami kādi profesionālie redakcionālās prakses un satura uzlabojumi? Ja jā, kādi?

Punktā 2.1. minēju par iespējām operatīvāk pēc spēlēm iegūt spēlētāju / treneru ātros komentārus. Arī pārtraukumā 1-2 jautājumi treneriem, kā to piekopo sporta TV translācijās (sportistiem/ treneriem tas ir pienākums sadarbībā ar raidtiesību turētājiem un līdzīgi būtu ar Latvijas radio šajā gadījumā).

Pirms un pēc spēles studijas dažreiz papildināt ar kādu ekspertu. Regulārais studijas eksperts visu laiku bija Uvis Helmanis un ir viens stabils eksperts uz visu laiku. Bet piemēram uz kādu spēli speciālais kāds viesis, kurš tiek pielāgots konkrētai spēlei ar kādu saikni ar notikumu, utt.

2.3. Papildu secinājumi un rekomendācijas.

Klausījos uz ielas un transportā. Radās lielisks iespaids par notiekošo, varēju pat uzburt sev ainu, kā tur izskatās, jo labi dzirdama bija atmosfēra.

Es neesmu ikdienas radio klausītājs, pat ne tās stacijas, kur mūzika skan. Varbūt studijas nedaudz ilgākas pirms un pēc spēles. Tas gan subjektīvi un nemāku teikt ētera laika izkārtotumu. Nedaudz varbūt par maz tiešraides pēc spēles. Patika valoda. Ļoti tīra, saistoša, filigrāna. Kad tika palaisti spēlētāju un treneru komentāri, tad bija ļoti daudz profesionālā žargona, kas basketbola parastajam līdzjutējam ir pārāk specifiska. Tā ir problēma pasaules sportā, jo daudzkārt treneri un paši sportisti izsakās pārāk profesionāli, kas ir saprotams žurnālistam – bet informācija ir svarīga lasītājam/ klausītājam jeb parastajam sporta līdzjutējam.

Man liekas, ka konkrēti lielo sporta notikumu tiešraides ir laba “odziņa” Latvijas Radio kopējā ēterā. Harmoniski iederējās, radās iespaids par SPORTA notikumu Rīgā (atšķirībā no Rīgas ielām, kur nejutu tik daudz to noformējumu). Tātad, sabiedriski nozīmīgs notikums, ne tikai sporta fanu notikums. Redakcijai pirms šiem lielajiem notikumiem ir laicīgi jādomā par papildus kādām radošām izpausmēm, ko var iekļaut šāda veida tiešraidēs. Ideju ģenerēšanai ieteiktu piesaistīt ne-sporta cilvēkus no citām nodaļām, kuri spēj paskatīties uz sportu no sava skatu punkta – ārpus “sporta burbuļa”. Savulaik pats esmu ieviesis nianšes teksta tiešraidēs pēc draugu un radnieku ieteikumiem, jo ikdienā strādājot konkrētā jomā cilvēks nespēj paskatīties un arī neredz situāciju no malas (tas ir normāli, tas nav nekāds pārmetums).

Ideju ģenerēšanā ir jāizsaka vistrakākās (es teiktu, pat visstulbākās) idejas, bet ideju attīstot un ģenerējot tā var pārvērsties par skaistu produktu. Īpaši mūsdienās, kad viena ideja, kas neder Latvijas Radio, noder sociālajiem tīkliem vai citā žanrā. Ticu, ka sabiedriskajā medijā nodaļās tā jau dara un notiek šī ideju ģenerēšana, bet dažreiz nepamet sajūta, ka netiek izgudrots jauns ritenis. Nevajag arī izgudrot jaunu riteni, pietiek ar modernu zobratu, stūri vai ķēdi – uzlabot kādu sastāvdaļu un ritenis uzreiz brauks ātrāk.